

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	15
ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	17
ГЛАВА ПЪРВА	
ПРЕДМЕТ НА МЕЖДУНАРОДНОТО ЧАСТНО ПРАВО.	
Принципи и методи на правна уредба	19
1. Частни правоотношения с международен елемент	19
2. Предмет на международното частно право	21
3. Методи на правна уредба	24
4. Източници на международното частно право	26
ГЛАВА ВТОРА	
ТЪЛКУВАНЕ НА СЪТЪЛКОВИТЕЛНИТЕ НОРМИ.	
Квалификация	43
1. Същност и предмет на квалификацията	43
2. Предварителният въпрос в международното частно право.....	48
ГЛАВА ТРЕТА	
СЪТЪЛКНОВЕНИЕ НА ЮРИСДИКЦИИ.	
Основни понятия. Правна уредба	55
1. Общи положения	55
2. Правна уредба на международната компетентност	58
3. Критерии за международна компетентност	63
4. Производство по дела с международен елемент	64
4.1. Общи положения	64
4.2. Връчване на съдебни книжа	66
4.3. Обвързаност на съда от правилата за международна компетентност	66
4.4. Отвод за висящ процес	69
4.5. Свързани иски	71

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

МЕЖДУНАРОДНА КОМПЕТЕНТНОСТ ПО ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ ДЕЛА СПОРЕД ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ	73
1. Общи положения	73
2. Приложно поле на Регламент № 1215/2012 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела („Брюксел Ia“).....	75
2.1. Ratione materiae – „граждански и търговски дела“	75
2.2. Ratione personae.....	89
2.3. Международният елемент в правоотношението.....	92
3. Правила за компетентност на съда на държава членка на ЕС по граждански и търговски дела съгласно Регламент № 1215/2012 („Брюксел Ia“).....	96
3.1. Изключителна компетентност.....	96
3.2. Възлагане на делото на съд на държава членка или на съд на трета държава – споразумение за избор на съд.....	100
3.3. Обща компетентност.....	110
3.4. Специална компетентност.....	110
4. Обезпечителни мерки по граждански и търговски дела.....	127
5. Европейска заповед за заповор на банкови сметки.....	136
6. Производство по дела с международен елемент при сезиран съд на държава членка на ЕС	138
6.1. Връчване на съдебни книжа	138
6.2. Събиране на доказателства.....	140
6.3. Проверка на компетентността	142
6.4. Висящ процес.....	148
6.5. Свързани искиове	150
6.6. Пасивно субективно съединяване на искиове	152

ГЛАВА ПЕТА

ДЕЙСТВИЕ НА СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ И ДРУГИ АКТОВЕ В ДЪРЖАВА, РАЗЛИЧНА ОТ ТАЗИ НА ПОСТАНОВИЛИЯ ГИ СЪД/ОРГАН	165
1. Методът на признаване	165
1.1. Същност и приложно поле.....	165
1.2. Допускане до изпълнение.....	168

1.3. Ефект на признаването/допускането до изпълнение на чуждестранното съдебно решение.....	169
1.4. Основни принципи на производството по признаване/допускане изпълнението на чуждестранни съдебни решения	172
2. Правна уредба на признаването/допускане на изпълнението на съдебни решения по българското международно частно право.....	177
2.1. Актове на Европейския съюз.....	178
2.2. Хагската конвенция за признаване и допускане изпълнението на чуждестранни съдебни решения по граждански и търговски дела от 2019 г.	178
2.3. Кодекс на международното частно право (КМЧП).....	181
2.3.1 Непосредствено признаване	182
2.3.2 Допускане до изпълнение (екзекватура).....	184
3. Признаване и допускане изпълнението на съдебни решения, постановени по граждански и търговски дела от съдилищата на държавите членки на ЕС.....	185
3.1. Решения, които попадат в обхвата на Регламент № 1215/2012 за признаване и допускането им до изпълнение	186
3.2. Основания за отказ от признаване/допускане изпълнението на чуждестранни съдебни решения, постановени в държави членки по Регламент № 1215/2012.....	193
3.2.1. Общи положения	193
3.2.2. Явно противоречие с обществения ред на признаващата държава членка	196
3.2.3. Нарушение правото на защита на ответника.....	200
3.2.4. Несъвместими съдебни решения	202
3.3. Производство по признаване/допускане изпълнението на решения по граждански и търговски дела, постановени в държава членка.....	205
3.3.1. Признаване.....	205
3.3.2. Допускане до изпълнение.....	208
i. Опростена екзекватура – декларация за изпълняемост.....	209
ii. Премахване на екзекватурата.....	214
3.4. Опростени процедури за изпълнение на съдебни решения, постановени в държави членки.....	225

3.4.1. Европейско изпълнително основание.....	225
3.4.2. Европейска заповед за плащане.....	228

ГЛАВА ШЕСТА

МЕХАНИЗЪМ НА ДЕЙСТВИЕ

НА СЪТЪЛКНОВИТЕЛНИТЕ НОРМИ	233
1. Препращане.....	233
1.1. Механизъм на препращането	233
1.2. Предпоставки за възникване на препращането.....	235
1.3. Граници на препращането	238
2. Теория на придобитите права	240
3. Установяване съдържанието на чуждото право	242
3.1. Задължение за установяване съдържанието на чуждото право	242
3.2. Предмет на установяване	247
3.3. Способи за установяване съдържанието на чуждото право.....	250
3.4. Последици от неустановяване на приложимото чуждо право.....	252
4. Съображение за обществен ред	254
4.1. Действие на съображението за обществен ред.....	254
4.2. Съдържание на понятието „обществен ред“	256
4.3. Последици от прилагане на съображението за обществен ред.....	257
5. Особени повелителни норми	259
5.1. Понятието „особени повелителни норми“	259
5.2. Действие на особените повелителни норми	260
6. Заобикаляне на закона.....	274
6.1. Способи на заобикалянето на закона в международното частно право.....	274
6.2. Санкционирание на заобикалянето на закона.....	277

ГЛАВА СЕДМА

МЕЖДУНАРОДНОЧАСТНОПРАВЕН СТАТУТ

НА ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА	285
1. Същност на международночастноправния статут на физическите лица.....	285

2. Критерии за определяне на приложимото право към правния статут на физическите лица.....	286
2.1. Гражданство на физическото лице.....	286
2.2. Понятията „местоживееене“ и „обичайно местопребиваване“.....	289
3. Обхват и механизъм на действие на стълкновителните норми относно правния статут на физическото лице.....	291
4. Правото на име и неговото признаване.....	294

ГЛАВА ОСМА

МЕЖДУНАРОДНОЧАСТНОПРАВЕН СТАТУТ

НА ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА.....	301
1. Критерии за определяне приложимото право към правния статут на юридическите лица.....	301
2. Обхват на <i>lex societatis</i>	307
3. Международна компетентност по дела, свързани с правния статут на юридическите лица.....	309
4. Признаване на юридическите лица.....	311
5. Преместване седалището на дружеството от една държава членка в друга.....	314
6. Специални организационни форми за икономическа дейност по правото на ЕС.....	320
6.1. Европейско обединение по икономически интереси.....	320
6.2. Европейско акционерно дружество.....	322
6.3. Европейско кооперативно дружество.....	324
7. Несъстоятелност с международен елемент.....	325
7.1. Приложно поле на Регламент (ЕС) № 2015/848.....	327
7.2. Компетентност на съд на държава членка по дела за несъстоятелност.....	329
7.3. Признаване и изпълнение в държава членка на решенията по несъстоятелност, постановени в друга държава членка.....	333
7.4. Приложимо право към несъстоятелността.....	334

ГЛАВА ДЕВЕТА

МЕЖДУНАРОДНИ СЕМЕЙНИ ПРАВООТНОШЕНИЯ.....	337
1. Брак. Форми на съвместно съжителство.....	337
1.1. Сключване на брак с международен елемент.....	338
1.2. Условия за сключване на брак с международен елемент според българското международно частно право.....	339
1.3. Формата на брака и съгласието между страните.....	341
1.4. Квалификация на семейната връзка.....	342
1.5. Унищожаване на брака.....	348
1.6. Регистрирано партньорство	350
2. Развод.....	352
2.1. Правна уредба	352
2.2. Компетентност на съдилищата на държавите членки на ЕС по дела за развод, законна раздяла и обявяване недействителност на брака	355
2.2.1. Приложно поле на Регламент (ЕС) № 2019/1111 по дела за развод.....	355
2.2.2. Правила за компетентност на съда по дела за развод съгласно Регламент № 2019/1111.....	360
2.2.3. Възражение за висящ процес.....	368
2.3. Приложимо право към развода и законната раздяла	371
2.3.1. Приложно поле на Регламент (ЕС) № 1259/2010	371
2.3.2. Критерии за определяне на приложимото право към развода	377
i. Избор на приложимо право	377
ii. Обективно приложимо право	379
2.4. Признаване в България на развод, постановен в друга държава	386
2.4.1. Признаване на решение за развод, постановено в трета държава.....	386
2.4.2. Признаване на решение за развод, постановено в държава членка на ЕС.....	388
3. Имуществени отношения между съпрузи	394
3.1. Приложно поле на Регламент (ЕС) № 2016/1103	396
3.2. Международна компетентност по дела за имуществени отношения между съпрузи съгласно Регламент (ЕС) № 2016/1103.....	397

3.3. Приложимо право към имуществените отношения между съпрузи.....	404
3.3.1. Избор на приложимо право.....	406
3.3.2. Обективно приложимо право съгласно Регламент (ЕС) № 2016/1103.....	408
3.4. Действие на решението относно имуществените отношения между съпрузи в държава, различна от държавата на постановилия го съд.....	409
3.4.1. Съдебни решения, постановени в държава членка на ЕС, която участва в засиленото сътрудничество по Регламент (ЕС) № 2016/1103.....	409
3.4.2. Признаване и допускане изпълнението на решения, постановени в трета държава.....	413
4. Отношения между родители и деца.....	416
4.1. Правна уредба	416
4.2. Компетентност на съдилищата по дела за родителска отговорност съгласно Регламент № 2019/1111	418
4.3. Регламент № 2019/1111 и действието на Хагската конвенция за гражданскоправните аспекти на международното отвличане на деца от 1980 г.....	427
4.4. Приложимо право към отношенията между родители и деца	439
4.5. Действие на съдебни решения за отношенията между родители и деца в държава, различна от държавата по произход.....	441
4.5.1. Действие на съдебни решения, постановени в държава членка на ЕС.....	441
i. Признаване на решения относно родителската отговорност	441
ii. Допускане изпълнението на решения относно родителската отговорност	442
4.5.2. Действие в България на решения, постановени в трета държава – страна по Хагската конвенция 1996 г.....	446
5. Издръжка	446
5.1. Правна уредба	446
5.2. Компетентност на съдилищата на държавите членки на ЕС по дела за издръжка.....	447
5.3. Приложимо право към задълженията за издръжка.....	454

5.4. Действие на постановените решения за издръжка в друга държава	463
5.4.1. Действие на решения, постановени от съд на държава членка съгласно Регламент № 4/2009	463
5.4.2. Признаване и допускане изпълнение на решения за издръжка по реда на Хагската конвенция за международно събиране на издръжка 2007 г.	466
 ГЛАВА ДЕСЕТА	
НАСЛЕДСТВЕНИ ПРАВООТНОШЕНИЯ	473
1. Правна уредба	475
1.1. Приложно поле на Регламент (ЕС) № 650/2012	475
1.2. Приложно поле на КМЧП	482
2. Международна компетентност по дела за наследяване.....	483
2.1. Международна компетентност на българския съд, ако наследството е открито преди 17 август 2015 г.....	483
2.2. Международна компетентност за наследство, открити на и след 17 август 2015 г.....	484
3. Приложимо право към наследяването	493
3.1. Приложимо право към наследяването съгласно КМЧП.....	493
3.2. Приложимо право към наследяването съгласно Регламент (ЕС) № 650/2012.....	494
4. Признаване и допускане изпълнението на решения във връзка с наследяването	507
4.1. Признаване и допускане изпълнението на решения съгласно Регламент № 650/2012.....	507
4.2. Признаване и допускане изпълнението на решения за наследяване, постановени в трети държави.....	510
5. Европейско удостоверение за наследство	511
 ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА	
СУБЕКТИВНИ ВЕЩНИ ПРАВА В МЕЖДУНАРОДНОТО ЧАСТНО ПРАВО	527
1. Общи бележки	527
2. Международна компетентност по дела с предмет вещни права.....	528

3. Приложимо право към вещните права.....	530
3.1. Обхват на приложимото право.....	531
3.2. Стълкновение на закони при вещни права върху движими вещи.....	535

ГЛАВА ДВНАДЕСЕТА

ДОГОВОРНИ ПРАВООТНОШЕНИЯ	543
1. Международна компетентност по дела с предмет договорни правоотношения.....	543
1.1. Избор на правораздавателен орган.....	543
1.2. Специална компетентност на съд на държава членка по дела с предмет договорни правоотношения.....	546
1.2.1. „Място на изпълнение на въпросното задължение“.....	548
1.2.2. Договор за продажба и за предоставяне на услуги.....	550
1.3. Специални правила за компетентност за защита на по-слабата страна в договорното правоотношение.....	559
1.3.1. Компетентност на съда по дела във връзка със застраховане.....	560
1.3.2. Компетентност по дела във връзка с потребителски договори.....	565
1.3.3. Компетентност при индивидуални трудови договори.....	575
2. Приложимо право към договорните правоотношения.....	580
2.1. Правна уредба.....	580
2.2. Обхват на действие на Регламент (ЕО) № 593/2008 („Рим I“).....	582
2.3. Определяне на приложимото право съгласно Регламент „Рим I“.....	586
2.3.1. Избор на приложимо право.....	586
2.3.2. Обективно приложимо право към договорните правоотношения.....	589
2.3.3. Специални норми за приложимото право към някои типове договори.....	596
i. Приложимо право към договорите за превоз.....	596
ii. Приложимо право към потребителските договори.....	599
iii. Приложимо право към застрахователните договори.....	606
iv. Приложимо право към индивидуалните трудови договори.....	609
2.4. Обхват на приложимото право към договорното правоотношение.....	613
2.5. Механизъм на прилагане на стълкновителните норми при договорните правоотношения.....	619

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

Извъндоговорни правоотношения	623
1. Общи положения	623
2. Компетентност на съда по дела за извъндоговорни отношения съгласно Регламент № 1215/2012	626
2.1. Обща компетентност	626
2.2. Специална компетентност по дела за непозволено увреждане	627
2.2.1. Приложно поле на специалната компетентност	627
2.2.2. Критерии за определяне на компетентността по дела за непозволено увреждане	631
2.2.3. Компетентност при особени хипотези на непозволено увреждане	635
i. Иск за обезщетение поради нарушаване правилата на конкуренцията	635
ii. Иск за обезщетение при нарушаване правата на личността	637
iii. Иск за обезщетение при нарушаване правата на интелектуална собственост	639
3. Приложимо право към извъндоговорните задължения – Регламент (ЕО) № 864/2007 („Рим II“)	642
3.1. Приложно поле на Регламент „Рим II“	644
3.2. Автономия на волята при извъндоговорните задължения	646
3.3. Обективно приложимо право към извъндоговорните задължения	648
3.3.1. Приложимо право към непозволеното увреждане	648
3.3.2. Стълкновителни норми относно някои специални видове деликти	654
3.3.3. Приложимо право към други извъндоговорни задължения	665
3.4. Прилагане на стълкновителните норми на Регламент (ЕА) № 864/2007 („Рим II“)	668
3.4.1. Обхват на приложимото право	668
3.4.2. Особени повелителни норми	670
3.4.3. Съображение за обществен ред	673
ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА	675